

APSTIPRINĀTA

28.12.2007. Jelgavas Domes sēdē, lēmums Nr.17/3

Aktualizētā redakcija - 23.05.2013. Jelgavas pilsētas domes sēdē, lēmums Nr.5/4



JELGAVAS PILSĒTAS ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2007.-2020.GADAM



IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ



SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS.....	3
1. PLĀNOŠANAS PAMATPRINCIPI.....	4
2. STRATĒGISKĀ DAĻA.....	6
3. TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA.....	8

IEVADS

Jelgava ir nacionālas nozīmes attīstības centrs, ceturtnā lielākā Latvijas pilsēta gan pēc iedzīvotāju skaita, gan platības. Jelgavas īpašā loma Zemgalē ir izglītības, kultūras, veselības, sporta, zinātnes un inovāciju centrs kā virzītājspēks reģiona un Latvijas attīstībai.

Jelgavas pilsētas izaugsme balstīta uz vairākiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem - Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģiju 2007.-2020.gadam (turpmāk tekstā – Stratēģija), Jelgavas pilsētas teritorijas plānojumu laika periodam no 2009.-2021.gadam (turpmāk tekstā – Teritorijas plānojums), un šo ilgtermiņa dokumentu īstenošanas dokumentiem vidējā termiņā - attīstības programmām 2007.-2013.gadam, 2014-2020.gadam.

2011.gada 1.decembrī spēkā stājās jauns normatīvais akts teritorijas attīstības plānošanas jomā - „Teritorijas attīstības plānošanas likums” (turpmāk tekstā - likums), kurš noteica, ka vietējām pašvaldībām līdz 2013.gada 31.decembrim ir jānodrošina jauna ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenta - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrāde vai aktualizācija saskaņā ar šo likumu. Savukārt 2012.gada 19.oktobrī spēkā stājās Ministru kabineta noteikumi Nr.711 „Noteikumi par teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”, kas noteica ilgtspējīgas attīstības stratēģijas saturu.

Ņemot vērā izmaiņas normatīvajos aktos, ar 2012.gada 16.aprīļa pašvaldības izpilddirektora rīkojumu Nr.79-ri tika uzdots aktualizēt 2007.gada decembrī apstiprināto Jelgavas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģiju 2007.-2020.gadam.

Stratēģijas galvenais mērķis ir kalpot par ietvaru gan teritorijas plānojumam, gan attīstības programmai, radot priekšnoteikumus Jelgavas kā nacionālas nozīmes attīstības centra ilgtspējīgai un integrētai attīstībai un jelgavnieku dzīves kvalitātes uzlabošanai. Integrēta pieeja palīdz nodrošināt sasaisti starp dažādām politikas jomām un iniciatīvām, palīdz veidot pašvaldības attīstības ilgtermiņa skatījumu, vienlaicīgi nodrošinot līdzsvaru starp ekonomisko, sociālo attīstību un vides aizsardzību, kā arī sekmējot apkārtējo teritoriju izaugsmi.

Stratēģija sastāv no trīs galvenajām sadaļām: plānošanas principi – atspoguļotas būtiskākās pamatnostādnes un principi, kas jāņem vērā plānošanas procesā, un Jelgavas pilsētas teritorijas plānošanas dokumentu sasaiste; stratēģiskā daļa - ietverts ilgtermiņa attīstības redzējums (vīzija), ilgtermiņa stratēģiskais mērķis, attīstības prioritātes un teritorijas specializācija; un 2012.gada Stratēģijas aktualizācijas procesā izstrādātā telpiskās attīstības perspektīva, kura apraksta un grafiski attēlo vēlamo Jelgavas pilsētas teritorijas telpisko struktūru un sasaista Stratēģiju ar Teritorijas plānojumu.

Stratēģijas īstenošanas uzraudzību veic Jelgavas pilsētas domes administrācijas Attīstības un pilsētplānošanas pārvalde. Līdz kārtējā gada 1.oktobrim Attīstības un pilsētplānošanas pārvalde sagatavo pārskatu par iepriekšējo pārskata gadu, kurā iekļauj informāciju par Stratēģijas un attīstības programmas kā Stratēģijas realizācijas dokumenta īstenošanas gaitu un sasniegtajiem rezultātiem. Stratēģijas un attīstības programmas īstenošanas progresa analīzei Attīstības un pilsētplānošanas pārvalde sadarbībā ar pašvaldības institūcijām sagatavo trīs gadu uzraudzības ziņojumu. Pārskats tiek iesniegts Jelgavas pilsētas domes deputātiem informācijai un publicēts pašvaldības mājas lapā.

1. PLĀNOŠANAS PAMATPRINCIPI

Izstrādājot Stratēģiju, tika ņemtas vērā Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam un Zemgales plānošanas reģiona ilgtermiņa plānošanas dokumentā – teritorijas plānojumā 2006.-2026.gadam paustās pamatnostādnes un svarīgākie plānošanas pamatprincipi:

Aktualitātes princips — attīstības plānošanas dokumentus aktualizē atbilstoši situācijai.

Atklātības princips - attīstības plānošanas process ir atklāts, un sabiedrība tiek informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus.

Ekonomiskais skatījums – nozīmē raudzīties uz pašreizējo attīstību, izvērtējot pieejamos resursus un izvirzot perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus.

Finansiālo iespēju princips - plānošana notiek, izvērtējot esošos resursus, prioritātes, izmaksu efektīvākos risinājumus un nākotnes finansiālās iespējas izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Ilgspējīgas attīstības princips - plānošana ir vērsta uz to, lai esošajām un nākamajām paaudzēm nodrošinātu līdzsvarotu attīstību, racionāli izmantojot dabas, cilvēku un materiālos resursus, kā arī saglabājot un attīstot dabas un kultūras mantojumu un kvalitatīvu vidi.

Integrēta pieeja attīstības plānošanā - paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem (valsts, reģiona, vietējais) un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus. Integrēta pieeja palīdz nodrošināt sasaisti starp dažādām politikas jomām un iniciatīvām, palīdz veidot pašvaldības attīstības ilgtermiņa skatījumu, vienlaicīgi nodrošinot līdzsvaru starp ekonomisko, sociālo un vides attīstību, kā arī sekmējot apkārtējo teritoriju izaugsmi.

Interešu saskaņotības princips - plānošana un plānotās politikas īstenošana notiek, savstarpēji saskaņojot valsts, plānošanas reģionu, pašvaldību, sabiedrības un privātās intereses. Plānošana notiek, ņemot vērā spēkā esošos plānošanas dokumentos un tiesību aktos noteiktos mērķus, prioritātes un rīcību. Plānošanas dokumentus izstrādā ievērojot pēctecību un nodrošinot, lai nenotiktu plānošanas dokumentu dublēšanās.

Sadarbības princips - institūcijas sadarbojas savā starpā plānošanas dokumentu izstrādes un īstenošanas procesā, sniedzot informāciju, izpildot ar plānošanas dokumentiem dotos uzdevumus un informējot cita citu par izvirzīto mērķu un rezultātu sasniegšanu. Atbildīgā institūcija nodrošina iespēju iesaistīties plānošanas dokumenta izstrādes procesā pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru organizācijām un citām ieinteresētajām personām

Stratēģiska pieeja – paredz, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ir nošķirti galvenie attīstības virzieni no pakārtotajiem un ir noteikti sasniedzamie rezultāti un to rādītāji.

Subsidiaritātes princips - plānošanas procesā izvērtē, kura pašvaldības institūcija var efektīvāk īstenot konkrēto politiku, ievērojot veicamo uzdevumu apjomu un būtību, ekonomijas apsvērumus, kā arī nodrošinot pakalpojumu sniegšanu pēc iespējas pieejamāk iedzīvotājiem.

Uzraudzības un novērtēšanas princips – plānošanā un plānotās politikas īstenošanā tiek nodrošināts politikas ietekmes izvērtējums, kā arī uzraudzība un atskaitīšanās par īstenoto politiku un sasniegtajiem rezultātiem.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam stratēģiskie principi:

Jaunrade – izriet no spējas radīt jaunas idejas vai arī sasaistīt esošās idejas un rīcības jaunā veidā. Jaunrade kā stratēģisks princips ir jāsaprot pēc iespējas plaši, tās rezultātā radīts komerciāls produkts vai pakalpojums ir nākotnes globālās ekonomikas pamats.

Tolerance – šis princips ietver atvērtību un cieņu pret dažādām kultūrām un dzīvesveidiem, paredz visu veidu sociālās atstumtības un diskriminācijas mazināšanu.

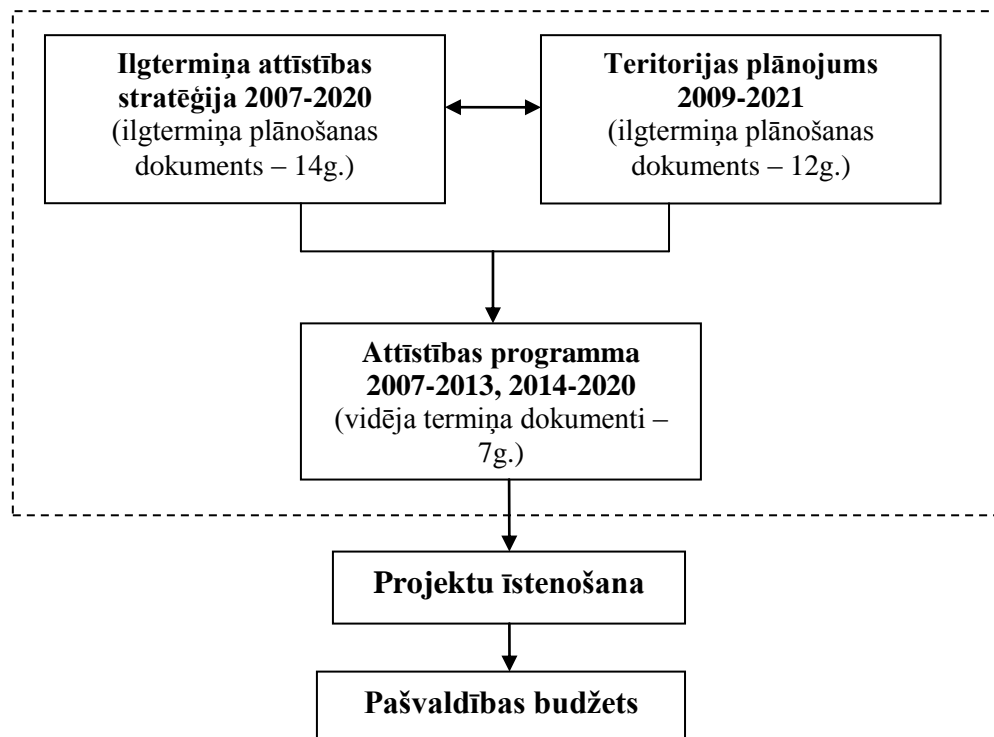
Sadarbība – ilgtspējas modelis prasa integrēti risināt ekonomikas, vides un sociālos jautājumus, tāpēc gan horizontālā, gan vertikālā sadarbība ir īpaši svarīga.

Līdzdalība – sabiedrības aktīva iesaiste politikas veidošanas un īstenošanas procesā.

Zemgales plānošanas reģiona politikas plānošanas principi:

- teritoriālās kohēzijas veicināšana, uzlabojot sabalansētu Zemgales sociālo un ekonomisko attīstību;
- policentriskas un līdzsvarotas Zemgales teritorijas attīstības veicināšana, saiknes uzlabošana starp attīstības centriem un lauku teritorijām, attīstot sabiedriskā transporta sistēmu;
- zinātņietilpīgas ekonomikas attīstība, virzība uz intelektuālo ražotņu attīstību, ražošanu un pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību;
- informācijas un zināšanu pieejamības attīstība;
- vides, dabas resursu, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīga apsaimniekošana un jaunu kultūras vērtību radīšana.

Jelgavas ilgtermiņa plānošanas dokumenti - ilgtermiņa attīstības stratēģija 2007.-2020.gadam un teritorijas plānojums 2009.-2021.gadam - kalpo par ietvaru citiem konkrētākiem, īsākam termiņam paredzētiem pilsētas plānošanas dokumentiem, tādējādi radot priekšnoteikumus Jelgavas kā nacionālas nozīmes attīstības centra ilgtspējīgai un integrētai attīstībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai.



1.attēls Jelgavas pilsētas teritorijas attīstības plānošanas dokumenti un to īstenošana

Avots: Jelgavas pilsētas pašvaldība

2. STRATĒĢISKĀ DAĻA

Jelgavas ilgtermiņa attīstības vīzija:

Jelgava ir pilsēta, kas piedāvā tās iedzīvotājiem un viesiem darbam un atpūtai harmonisku vidi. Jelgavnieki dzīvo drošā un attīstītā Eiropas pilsētā ar augstu dzīves kvalitāti.

Jelgava ir Zemgales plānošanas reģiona nacionālas nozīmes attīstības centrs, kurā koncentrējas izglītības, pētniecības un jauninājumu potenciāls, kas dod pozitīvu ilgspējīgas attīstības stimulu reģiona un valsts attīstībai kopumā. Jelgavā ir dinamiska, uz zināšanām balstīta ekonomika, plašas izglītības iespējas, labvēlīga sociālā vide un aktīva kultūras un sporta dzīve. Pilsētas iedzīvotāju ienākumi un labklājība pieaug katru gadu.

Jelgavas ilgtermiņa attīstības stratēģiskais mērķis:

Nodrošināt ilgspējīgu Jelgavas ekonomiskās un sociālās vides attīstību, iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanu, izmantojot pieejamos resursus, un pozicionēt pilsētu kā Zemgales plānošanas reģiona, Latvijas un Eiropas Savienības attīstības centru.

Jelgavas ilgtermiņa attīstības prioritātes:

1. prioritāte: Izglītots, konkurētspējīgs, vesels, sociāli aktīvs un radošs iedzīvotājs
2. prioritāte: Ekonomiski attīstīts zināšanu, tehnoloģiju un jauninājumu centrs
3. prioritāte: Pilsēta ar mūsdienīgu un ilgspējīgu dzīves vidi

Balstoties uz pilsētas esošajiem resursiem un attīstības tempiem, **Jelgavas specializācija** ir šāda:

- **Ekonomiski attīstīts zināšanu, tehnoloģiju un inovāciju centrs** ar specializāciju pārtikas, kokapstrādes, mašīnbūves un metālapstrādes nozarēs;
- **Izglītības, kultūras, tūrisma un sporta centrs** ar Eiropas nozīmes augstskolu, reģionālas nozīmes profesionālās un mūžizglītības centru, starptautiskas un nacionālas nozīmes kultūras un sporta objektiem un pasākumiem;
- **Starptautiskas un nacionālas nozīmes loģistikas centrs** Eiropas transporta tīkla – TEN-T pamattīkla un visaptverošā tīkla autoceļu un dzelzceļu mezgla punktā un augstām mobilitātes iespējām.

Ilgtermiņā sasniedzamie stratēģiskā mērķa rezultatīvie rādītāji

Nr.	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes gads	Bāzes indikators	Sasniegtais starprādītājs	Ilgtermiņā sasniedzamais indikators (2020.g.)	Avots
1.	Iedzīvotāju skaits pilsētā kā apliecinājums pievilcīgai dzīves un darba videi	2006	66 051	58 280 (uz 01.01.2012.)	>58 000	CSP
2.	Jelgavā strādājošo skaits	2006	22 400	22 509 (2012.g.)	>25 000	VID
3.	Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības sniegto publisko pakalpojumu kvalitāti	-	n.p. ¹	-	Iedzīvotāju apmierinātības līmenis > 70%	Iedzīvotāju aptauja
4.	Komerccabiedrību un individuālo komersantu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	2005	18	33 (2011.g.)	>33	CSP
5.	Apstrādes rūpniecības produkcijas apgrozījums, tūkst. Ls	2006	60 797	84 134,5 (2012.g.)	>100 000	CSP
6.	Bezdarba līmenis pilsētā, %	2006	5,5%	7,9% (uz 31.12.2012.)	<5%	NVA
7.	Teritorijas attīstības indekss	2005	0,467	0,030 (2011.g.)	>0,030	CSP VRAA
8.	Strādājošo jelgavnieku skaits	2012	31 936	31 936 (2012.g.)	>32 000	VID
9.	Vidējā bruto darba alga pilsētā, Ls	2012	418	418 (2012.g.)	>500	CSP

¹ Nav piemērojams

3. TELPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA

Jelgavas pilsētas telpiskās attīstības perspektīva nosaka pilsētas teritorijas attīstības vadlīnijas, nozīmīgākās telpiskās struktūras, attīstības prioritātes un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas Jelgavas ilgtermiņa attīstības stratēģiskā mērķa sasniegšanai.

Jelgavas telpiskās attīstības perspektīvas galvenie virzieni ir:

- 1) policentriskas, modernas un kvalitatīvas pilsētībūvnieciskās struktūras attīstība un pilsētas - lauku sadarbības un funkcionālo saikņu veidošana;
- 2) vienlīdzīgas piekļuves un izmantošanas iespēju infrastruktūrai un pakalpojumiem nodrošināšana;
- 3) dabas un kultūras mantojama ilgtspējīga apsaimniekošana un saglabāšana.

Centri un apakšcentri

Jelgavas pilsētībūvnieciskā struktūra ir raksturojama kā monocentriska ar radiālu ielu tīklojumu. Šāda veida struktūra ir pamats Jelgavas kā nacionālas nozīmes attīstības centra lomas stiprināšanai un tālākai attīstībai, jo lielākā daļa nacionālas un reģionālas nozīmes administratīvo un apkalpes objektu atrodas pilsētas centra teritorijā.

Nepieciešams papildināt pilsētas telpisko struktūru ar vairākiem lokālajiem centriem daudzstāvu dzīvojamās kvartālos, kas nodrošinātu ikdienas periodisko un epizodisko apkalpi vietējiem iedzīvotājiem. Jāturpina pilsētas centra telpiskās un funkcionālās nozīmes stiprināšana, veidojot to pa galvenajām attīstības asīm – Zemgales prospektu, Akadēmijas ielu un Pasta ielu. Prioritāri attīstāmās teritorijas ir Hercoga Jēkaba laukums, skvērs aiz Kultūras nama, kvartāls starp Mātera, Svētes un Pasta ielām (autoostas teritorija).

Pakalpojumu pieejamība un pilsētas atpazīstamība

Jelgavas pilsētā jānodrošina publisko pakalpojumu pieejamība valsts pārvaldes, izglītības, veselības aprūpes, kultūras un sporta, uzņēmējdarbības attīstības jomās.

Jāturpina publiskās ārtelpas un rekreācijas teritoriju labiekārtošana un attīstīšana, nodrošināt ne tikai brīvā laika pavadīšanas iespējas pilsētas iedzīvotājiem un viesiem, bet arī veicinot pilsētas atpazīstamību.

Jāveicina dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un iekļaušana jaunu tūrisma produktu radīšanā.

Apbūves teritorijas

Kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanai dzīvojamās teritorijas ir sadalītas savrupmāju, mazstāvu un daudzstāvu apbūves zonās. Mazstāvu apbūves teritorijas veido vēsturiskā apbūve pilsētas centra tuvumā un jaunveidojamās pārejas zonas no savrupmāju apbūves uz daudzstāvu dzīvojamo apbūvi. Centram pieguļošās teritorijas, īpaši Valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa

„Jelgavas vēsturiskais centrs” teritorijā saglabājas esošais apbūves mērogs. Izņēmums ir atsevišķas pilsētbūvnieciski nozīmīgas ēkas un būves, kas veido pilsētas vertikālās dominantes un augstā arhitektoniskā kvalitātē papildina pilsētas siluetu.

Savrupmāju apbūves teritorijas izvietojušās jau vēsturiski noteiktos rajonos ap pilsētas centru un Pārlielupē, kā arī turpina veidoties tām paredzētās vietās pilsētas perifērijas daļā līniju un Kalnciema ceļa rajonos. Jānodrošina šo teritoriju inženiertehniskā infrastruktūra un transporta saiknes (t.sk. sabiedriskais transports) ar pakalpojumu centriem un darba vietām.

Pie ražošanas apbūves teritorijām veidojamas pārejas zonas uz dzīvojamo apbūvi, iespējamo industriālo teritoriju izmantošanas blakusfaktoru (trokšņi, kravas transportu plūsmas u.t.t.) ietekmes mazināšanai un novēršanai.

No jauna veidojami daudzstāvu dzīvojamie kvartāli izvietojas netālu no esošajām RAF un Satiksmes ielas daudzstāvu dzīvojamām teritorijām. To apbūves augstums atļauts virs sešiem stāviem. Esošajām daudzstāvu dzīvojamām teritorijām (gan ēkām, gan iekšpagalmiem) jānodrošina revitalizācija – jāveic ēku pilna energoefektīva renovācija, iekšpagalmu publiskās infrastruktūras un rekreācijas zonu atjaunošana.

Industriālās teritorijas

Jelgavas pilsētas teritorijā ir vēsturiski izveidojies rūpniecisko teritoriju izvietojumus, kas nosacīti iedalāms četros industriālajos rajonos. Jāturpina šo teritoriju inženiertehniskās infrastruktūras izveide un uzlabošana. Jānodrošina ražošanas tehnoloģiskajiem procesiem nepieciešamo energoresursu u.c. pakalpojumu jaudu pieejamība. Jāveicina dažādu transporta veidu (auto, dzelzceļš, upju, gaisa) attīstība un savstarpējā integrācija, nodrošinot efektīvus kravu pārvadājumus un loģistikas attīstību.

Jāattīsta bijušā lidlauka teritorija, veidojot jaunas teritorijas uzņēmējdarbības un ražošanas attīstībai. Jāizveido teritorijas inženiertehniskā infrastruktūra, jāveic dzelzceļa pievedceļu izbūves iespējamības izpēte. Jāizbūvē Ziemeļu pārvads pār Driksu un Lielupi.

Jānodrošina ražošanas teritoriju sasaiste ar pilsētas tranzītielām un valsts galvenajiem autoceļiem, pēc iespējas mazāk šķērsojot dzīvojamās teritorijas.

Ražošanas teritoriju ēku arhitektūrai jāiekļaujas apkārtējā pilsētbūvnieciskajā ainavā un jāraksturo Jelgavu kā modernu tehnoloģiju un inovāciju pilsētu.

Jāveicina atjaunojamo energoresursu izmantošana.

Prioritāri attīstāmās teritorijas

Par prioritāri attīstāmām teritorijām pilsētas teritorijā ir noteiktas:

- Bijušajam lidlaukam pieguļošā teritorija, kur plānota perspektīvā Ziemeļrietumu rūpnieciskā rajona izveide. Nepieciešama teritorijas inženiertehniskā nodrošinājuma izbūve. Svarīgs priekšnosacījums teritorijas attīstībai ir Ziemeļu apvedceļa un Ziemeļu šķērsojuma izveide;

- Pilsētas centra teritorija, īpaši Hercoga Jēkaba laukums, iekļaujot skvēru aiz Kultūras nama, un esošās autoostas teritorija.
- Perspektīvā multimodālā satiksmes termināla teritorija;
- Zinātnes un tehnoloģiju parka attīstībai paredzētā teritorija Lielupes labajā krastā.

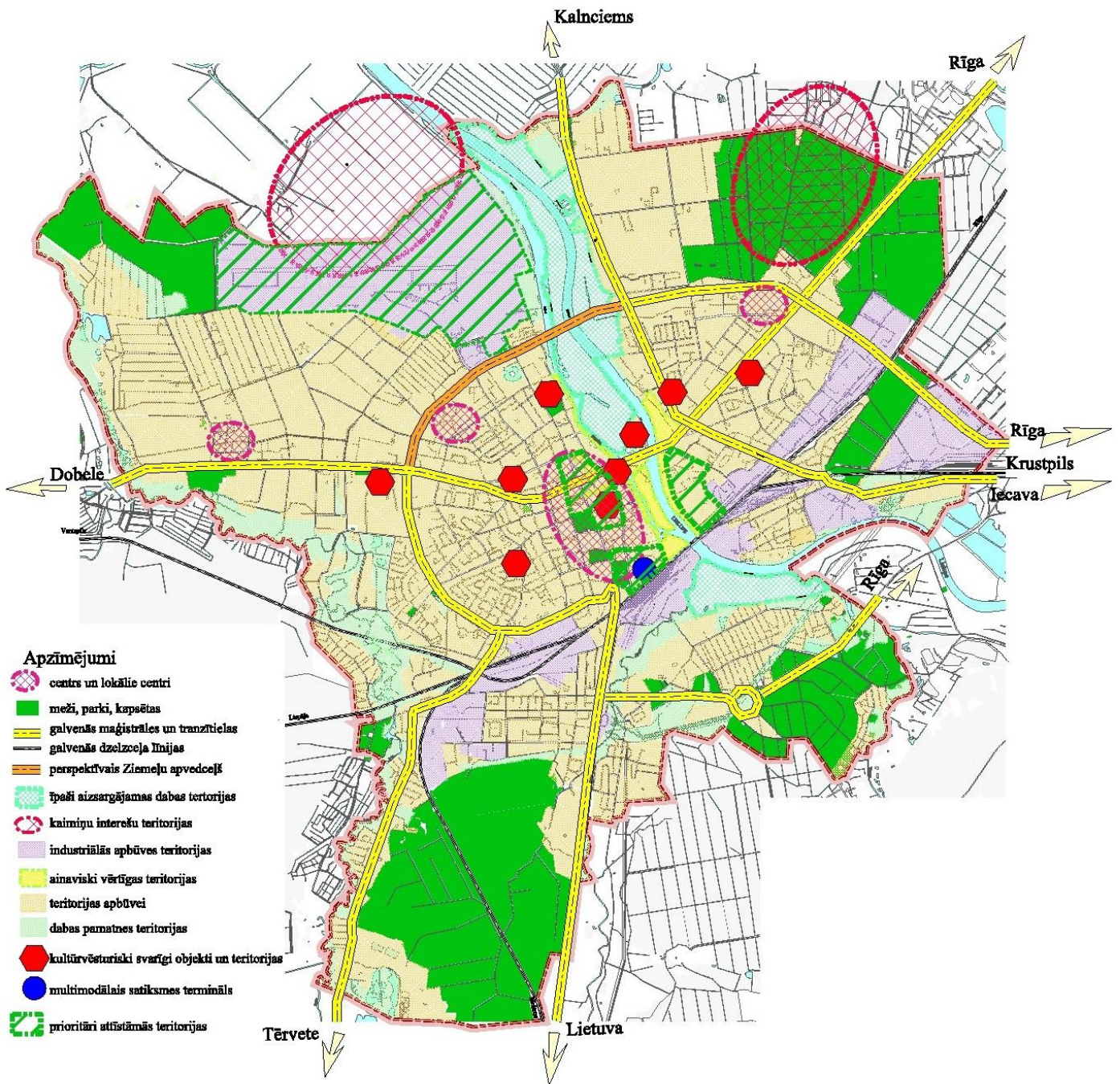
Pilsētas - lauku mijiedarbība

Jelgava ir nacionālās nozīmes attīstības centrs, kas nodrošina dažādu pakalpojumu pieejamību un darba vietu piedāvājumu ne tikai savas administratīvās teritorijas, bet arī apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem.

Jāizveido sabiedriskā transporta pārklājums, kas nodrošina apkārtējo teritoriju iedzīvotāju ērtu nokļūšanu pilsētā un atpakaļ. Jelgavas multimodālais sabiedriskā transporta termināls kalpos kā veiksmīgs sabiedriskā transporta mezgls starp Rīgu un pārējiem reģioniem, ļaujot pasažieriem izvēlēties ērtāko un izdevīgāko sabiedriskā transporta veidu. Attīstīta sabiedriskā transporta sistēma nodrošina pasažieru un darbaspēka mobilitāti.

Jāizveido un jāatjauno pilsētu un apkārtējo teritoriju attīstības centru savienošais ceļu tīkls.

Jānodrošina pilsētas un lauku pašvaldību sadarbība izglītības, veselības aprūpes, uzņēmējdarbības, t.sk. tūrisma, attīstības un vides aizsardzības jautājumos. Ražošanas un uzņēmējdarbības nodrošināšanai tiek veidotas kopīgas industriālas teritorijas ar kaimiņu pašvaldībām, izmantojot pierobežu zemes.



2.attēls Jelgavas pilsētas telpiskās attīstības perspektīva

Avots: Jelgavas pilsētas pašvaldība